

1) політичні та соціальні компетенції – це здатність взяти на себе відповідальність спільно з іншими, виробляти рішення та брати участь у їх реалізації, толерантність до різних етнокультурних та релігійних груп, прояв сполучення власних інтересів з потребами підприємства та суспільства, участь у функціонуванні демократичних інститутів;

2) міжкультурні компетенції – це компетенції, що сприяють позитивним взаємовідносинам людей різних національних культур та релігій, розумінню та повазі один до одного;

3) комунікативна компетенція – це володіння технологіями усного та письмового спілкування різними мовами, у тому числі комп'ютерного програмування, включаючи спілкування через мережу Інтернет;

4) соціально-інформаційна компетенція – це володіння інформаційними технологіями та критичним ставленням до соціальної інформації;

5) персонально компетенція – це здатність до постійного підвищення освітнього рівня, потреба в актуалізації та реалізації особистого потенціалу, здатність самостійно трансформувати нові знання та вміння, здатність до особистого розвитку.

Варто зауважити, що для успішного вирішення поставлених перед вищою освітою завдань викладачі повинні володіти високим рівнем професійної компетентності, творчо реалізовувати інноваційні технології в галузі педагогіки та у професійному напрямку, володіти сучасними навичками педагогічної комунікації, технологіями усного та письмового спілкування різними мовами, дискусійною та мовною культурою, бути патріотами України, мати моральні принципи і переконання, постійно вдосконалювати свій професійний рівень відповідно до динамічних змін ринкового середовища.

О. М. Полякова

ОСНОВНІ НАПРЯМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Споживачі послуг системи освіти на сучасному етапі орієнтовані на доступність і якість, що відповідає останнім тенденціям розвитку суспільства. Необхідність введення системи менеджменту якості надання освітніх послуг обумовлена рядом тенденцій, а саме скороченням фінансування вищої освіти, зниженням рівня підготовки в школах, комерціалізацією та інтернаціоналізацією вищої освіти, залученням України до загального Європейського освітнього простору, що вимагає уніфікації процесів і гарантії якості наданих освітніх послуг.

Якість як поняття відносно має два аспекти: перший – це відповідність стандартам або специфікації, другий – відповідність запитам

споживача. В узагальненому вигляді якість освіти можна подати у вигляді двох основних блоків:

1) блок: якість основних видів діяльності:

- якість управління;
- якість викладача (самоосвіта, курси підвищення кваліфікації, стажування, семінари, робота в методичних об'єднаннях);
- якість викладацької діяльності (викладацька діяльність, позааудиторна та виховна робота);
- якість учня (рівень освіти; рівень виховання; стан фізичного здоров'я).

2) блок: якість результатів діяльності.

Управління якістю освіти включає як модель управління, механізми оцінки і забезпечення якості, так і аналітичні, інформаційні системи оцінювання. Вітчизняний і міжнародний досвід, накопичений в галузі управління якістю, свідчить про порівняно низьку ефективність використання існуючих моделей системи менеджменту якості (модель на основі TQM, модель, відображена в стандартах ISO серії 9000, моделі різних премій за якістю, типова модель системи якості освітньої установи і т. п.) при вирішенні проблем, пов'язаних з реалізацією компетентнісного підходу.

Основними напрямками перенесення в сферу освіти досвіду і досягнень управління якістю, накопиченого в сфері виробництва і послуг, є:

1) використання теоретичних положень загальної теорії управління якістю (терміни і поняття; принципи і закони, методи і види, функції управління якістю; теорія якості; теорія оцінки якості). Система менеджменту якості може розглядатися як комплекс організаційних структур, заходів соціального, економічного та іншого порядку, що створюють умови і передумови для успішного виконання освітньою системою своїх завдань;

2) орієнтація на споживача;

3) орієнтація на етапи життєвого циклу навчальних процесів і об'єктів;

4) використання рефлексивних методів управління якістю освіти, орієнтованих на самоаналіз, самооцінку;

5) освоєння всього арсеналу методів і засобів, технологій управління якістю (економічних, психологічних, технічних, організаційно-управлінських, інформаційних, математико-статистичних, кваліметричних).

Розвиток системи менеджменту якості при інноваційному управлінні вищими навчальними закладами досягається шляхом забезпечення завершеності циклів PDCA на всіх рівнях управління і за рахунок впровадження інноваційного механізму управління розвитком. Для цього здійснюється постійний моніторинг, інтерпретація поточної ситуації, прогнозування майбутнього, діагностика причин проблемних ситуацій, формулювання плану їх вирішення і управління його виконанням.

Система менеджменту якості професійної освіти повинна включати всі ланки підготовки спеціаліста на основі зворотного зв'язку між університетом і споживачами послуг. Коригування якості освітніх послуг повинно носити постійний системний характер на принципах випереджального управління.

О. В. Семенцова

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Сучасний навчальний процес у вищій школі – це система організації навчально-виховної діяльності, в основу якої покладено органічну єдність і взаємозв'язок викладання (діяльність викладача) і навчання (діяльність студента), спрямованих на досягнення цілей навчання, розвитку особистості студента, його підготовки до професійної діяльності.

Відповідно до сучасних вимог, навчання у вищій школі має певні особливості. По-перше, кожна наукова дисципліна вивчається студентами у її динаміці. Викладачеві слід надавати інформацію про виникнення, становлення і розвиток певної науки, перспективи вирішення її актуальних проблем.

По-друге, обов'язковою умовою навчального процесу у сучасній вищій школі є його поєднання з науковими дослідженнями. Викладач має поєднувати викладання з активною дослідною роботою в галузі науки, яку він викладає, та власним прикладом стимулювати студентів до дослідницької роботи.

По-третє, має місце великий обсяг самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів, спрямованої на опрацювання різних наукових джерел при підготовці до лекцій, семінарсько-практичних занять, написанні рефератів, курсових і дипломних робіт тощо.

По-четверте, однією з найбільш важливих особливостей навчального процесу у сучасному виші є його спрямованість на ефективну професійну підготовку майбутніх фахівців. Ідея професійної спрямованості викладання всіх навчальних дисциплін повинна бути провідною. У зв'язку з цим викладачі повинні знати специфіку професійної діяльності майбутніх фахівців, їх провідні професійні функції і концентрувати на них увагу у процесі навчання.

Таким чином, у процесі навчання відбувається передача накопиченого попередніми поколіннями соціального досвіду і його трансформація. Навчання постає окремим, специфічним видом суспільної діяльності, перетворюється у засіб передачі соціального досвіду. Єдність викладання і навчання є об'єктивною характеристикою навчального процесу у вищій школі, адже у процесі навчання у вищій школі беруть участь два діючі суб'єкти: викладач, діяльність якого спрямована на управління навчально-пізнавальною діяльністю студента на основі